

Milan Ďuriček, Stefan Leitmann

Organizacja sztuk i sportów walki na Słowacji

Idō - Ruch dla Kultury : rocznik naukowy : [filozofia, nauka, tradycje wschodu, kultura, zdrowie, edukacja] 4, 367-370

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Prof. dr hab. Milan Ďuriček blisko współpracuje z rzeszowskim ośrodkiem naukowym (IWFIZ UR, PTNKF), przy czym specjalizuje się głównie w problematyce rekreacji i turystyki. Drugi z autorów – Stefan Leitmann – jest trenerem jūdō i specjalistą w dziedzinie sportów walki. Artykuł ten stanowi opracowanie referatu, przygotowanego na I Międzynarodową Konferencję *Humanistyczna teoria sztuk i sportów walki – koncepcje i problemy* (Rzeszów, 30.05–1.06.2003).

MILAN ĎURIČEK¹, STEFAN LEITMANN²

¹Instytut Turystyki i Managementu Hotelarstwa, Uniwersytet Preszowski (Słowacja / Słowacja)

²Katedra Wychowania Fizycznego i Sportu, Uniwersytet Preszowski (Słowacja / Słowacja)

Organizacja sztuk i sportów walki na Słowacji

Słowa kluczowe: sztuki walki, Słowacja, organizacja, popularność

Dalekowschodnie sztuki walki na Słowacji stopniowo stają się podobnie popularne, jak jest to udziałem dużej części Europy [Cynarski 2000; Cynarski, Litwiniuk, Warchoł, Buchhold 2002; Sieber, Cynarski 2003]. Natomiast prace badawcze dotyczące kulturowych i aspektów dalekowschodnich sztuk i sportów walki nie są tu jeszcze szerzej rozwinięte¹. Publikacje poświęcone np. karate dotyczą zwłaszcza strony technicznej i metodycznej [por.: Šebej 2000]. Także brak jest literatury i danych statystycznych na temat strony organizacyjnej, liczby ćwiczących i odmian uprawianych na Słowacji. Toteż, aby ukazać stan obecny sztuk i sportów walki w tym kraju, autorzy zastosowali metodę wywiadów bezpośrednich z przedstawicielami środowiska tychże sztuk i sportów walki pochodzenia azjatyckiego.

Historia sztuk i sportów walki na Słowacji ma swój początek dopiero w latach 60-tych XX wieku. Od samego początku do dzisiaj najbardziej popularnymi są tutaj judo, karate i aikido.

Od roku 1993, w którym powstało państwo Słowacja, następuje okres recesji tradycyjnych sztuk i sportów walki, a jednocześnie pojawia się wiele nowych sztuk i sportów. Sytuacja ta okazała się w kolejnych latach niekorzystna, ponieważ liczne nowe sporty po pierwotnym boomeropadają w stagnację lub zanikają. Obecnie istnieje na Słowacji szereg odmian sportów i sztuk walki, które funkcjonują w ramach zrzeszeń, związków, klubów sportowych oraz prywatnych szkół. Ich struktura organizacyjna znajduje się dopiero w stadium kształtowania, co powoduje, że można ją określić jako stan nieuporządkowany. Orientowanie się w tym systemie nie jest łatwe, o czym przekonali się autorzy niniejszego komunikatu. Informacje pozyskiwano z rozmaitych źródeł, jak internet, literatura, ale przede wszystkim były to bezpośrednie spotkania i wywiady z działaczami poszczególnych federacji, klubów i szkół.

Jak już wspomniano, najbardziej popularnymi sztukami walki a jednocześnie sportami, które mają jasną strukturę organizacyjną oraz dobrze opracowaną metodykę treningu, są na Słowacji judo i karate.

JUDO

Naczelny organem jest Słowacki Związek Judo z siedzibą w Bratysławie. Związek zrzesza w bieżącym 2003 roku 4472 osób. W tej liczbie jest 2320 zawodników, którzy biorą udział w regularnych zawodach. Związek posiada 4 regionalne sekcje, a mianowicie: Braty-

¹ Milan Ďuriček jest współautorem artykułu: W. J. Cynarski, M. Ďuriček (2001), *Symbolika wschodnioazjatyckich sztuk walki*, „Przegląd Naukowy IWFIZ UR”, nr 2, s. 167–175; był także tłumaczem pracy: W. J. Cynarski, K. Obodyński (2002), *Záštita idey športového amatizmu*, „Telesná výchova a šport” [Physical Education and Sport], Bratislava, R. XII, nr 1, s. 2–4 (przyp. red.).

śląską, Zachodniosłowacką, Środkowosłowacką i Wschodniosłowacką. W centrali związku zarejestrowano 55 klubów sportowych.

Na bardzo dobrym poziomie realizowana jest praca z młodzieżą. Na Słowacji funkcjonuje Centralny Ośrodek Treningowy Młodzieży z siedzibą w Trnawie oraz trzy Centra Utalentowanej Młodzieży: na zachodzie kraju w mieście Kolarowo, w centralnej Słowacji w Rimawskiej Sobocie, w części wschodniej – w Preszowie.

Ostatnim elementem struktury pracy z młodzieżą są ośrodki sportowe w szkołach, które podlegają pod Ministerstwo Edukacji. Jest ich 11, rozmieszczonych na terenie całego kraju: Żylina (dwa), Dubnica, Kolarowo, Rimawska Sobota, Luczeniec, Rożnawa, Poprad, Spiszaska Nowa Wieś, Preszow, Michałowce.

Organizacja zawodów w judo na krajowym poziomie przedstawia się następująco:

- Mistrzostwa Słowacji wszystkich kategorii wiekowych,
- liga mężczyzn,
- liga mężczyzn,
- liga juniorów,
- liga junierek.

Zawodnikiem judo, który osiągnął największe sukcesy w ostatnich latach, jest Jozef Krnač – mistrz świata i Europy w kategorii juniorów, jednocześnie wicemistrz Europy seniorów w 2002 roku. Warto zaznaczyć, że w 1999 roku w Bratysławie zostały zorganizowane Mistrzostwa Europy w kategorii mężczyzn i kobiet.

KARATE

W 2002 roku nastąpił podział centralnego Słowackiego Związku Karate na trzy części. Powstała nowa struktura organizacyjna słowackiego karate, w skład której wchodzi:

- Słowacki Związek Karate,
- Słowacka Federacja Klubów Karate (obydwie instytucje przynależą do Światowej Federacji Karate WKF).
- Słowacka Federacja Karate, która reprezentuje Światową Konfederację Karate (WKC).

Pierwszy wymieniony – Słowacki Związek Karate – posiada dwie regionalne sekcje: Tatrzańską Unię Karate oraz Wschodniosłowacką Unię Karate i Sztuk Walki (VUKABU). Najwybitniejszym spośród zawodników Słowackiego Związku Karate w ostatnich dwóch latach jest utalentowany medalista mistrzostw świata i Europy – Szebesta.

Słowacka Federacja Klubów Karate skupia trzy sekcje: Bratysławską Unię Karate, Środkowosłowacki Związek Karate oraz Zachodniosłowacką Unię Karate. Federacja klubów liczy razem 65 klubów sportowych na terenie całej Słowacji. Najwybitniejszą zawodniczką federacji klubów jest dwukrotna mistrzyni Europy w konkurencji form (kata), która zajęła również trzecie miejsce w mistrzostwach świata – Marcela Remiaszowa.

Z kolei Słowacka Federacja Karate posiada bardzo dobrą bazę młodzieżową. Podlegają pod nią ośrodki sportowe w szkołach (ponad 20) i szczytują się bardzo dobrymi wynikami uzyskanymi w mistrzostwach świata i Europy (Zwolenski, Broda, Imrich i inni).

Najbardziej popularnym stylami karate pozostają *shotokan* i *goju-ryu* (popularyzowane przez *sensei* Františka Šebeja [2000]).

AIKIDO

Zaraz po judo i karate największą popularnością wśród sztuk walki na Słowacji cieszy się aikido. Jeszcze w roku 1989 (w czasach „wspólnej” Czechosłowacji) powstało Zrzeszenie Aikido Slovakia i od tego czasu mówimy o rozwoju organizacyjnym aikido na terenie Sło-

wacji. W 1993 roku powstała Słowacka Asocjacja Aikido, a rok później Słowacka Federacja Aikido. W 1995 roku zarejestrowano Słowacki Związek Aikido, a w 1998 – Słowackie Zrzeszenie Przyjaciół Aikido. Jak widać, niemal każdego roku powstawała jakaś nowa instytucja zajmująca się aikido.

Regularnie organizowanych zawodów w aikido na Słowacji nie ma, co też wynika ze specyfiki tej „nierywalizacyjnej” sztuki walki. Jedną z form prezentacji i porównania poziomu ćwiczenia są pokazy i demonstracje, wykonywane podczas innych sportowych zawodów. Wielce znaczącym dla rozwoju aikido jest tzw. Aikido Open Day. W tej imprezie biorą udział ćwiczący nie tylko ze Słowacji, ale również aikidoka z klubów z zagranicy.

Można stwierdzić, iż aikido cieszy się na Słowacji dużą popularnością. Przyczyniają się o tego zagraniczni *shihan*, eksperci i nauczyciele. W 2002 roku odwiedził Słowację wybitny przedstawiciel światowego aikido – *sensei* Keido Yamaue, który ma być założycielem International Bujutsu University w Koszycach w tym właśnie roku.

KICK-BOXING

Naczelnym organem organizowanego na Słowacji kick-boxingu jest Słowacki Związek Kick Boxu. Kolejnym elementem wyczynowego kick-boxingu są ośrodki sportowe w szkołach, w których trenuje utalentowana młodzież. Obecnie istnieje 5 takich ośrodków, mianowicie w miastach: Bratysława, Rewuca, Hnuszcia, Koszyce, Poprad.

O zdolnościach młodych zawodników świadczą dwa zdobyte tytuły mistrzów świata podczas zawodów we Włoszech w 2002 roku.

TAEKWONDO

Naczelnym organem tego olimpijskiego sportu, a jednocześnie sztuki walki jest na Słowacji Słowacka Asocjacja Taekwondo, należąca do International Taekwondo Federation (ITF).

Oprócz wymienionych, najbardziej popularnych sztuk i sportów walki, istnieje i funkcjonuje na Słowacji szereg innych odmian, spośród których wymienić można m.in.:

JUJUTSU

Słowacka Federacja Jiu Jitsu powstała w 2002 roku i zrzesza 13 klubów.

KENDO

Działalność kendo koordynuje Słowacka Federacja Kendo. Nadzoruje ona także i patroluje studium *iaido* oraz *jodo*.

YOSEIKAN BUDO

Naczelnym organem jest Słowacka Asocjacja Yoseikan Budo, która powstała w 1993 roku. Członkowie są zorganizowani w trzech klubach na terenie Wschodniej Słowacji. Organizowane są zawody w 5 dyscyplinach.

WU SHU / KUNG FU

Ta sztuka walki uprawiana jest głównie w prywatnych klubach. Istnieje także Słowacka Federacja Wu Shu.

KOBUDO

Amatorzy i wielbiciele kobudo są zorganizowani w Słowackim Związku Kobudo Kwai. Zwolennicy tychże klasycznych sztuk walki zajmują się przeważnie ćwiczeniami kata.

Podsumowanie

Proces instytucjonalizacji dalekowschodnich sztuk walki i nadania temu ruchowi ram organizacyjnych nasila się na Słowacji zwłaszcza w ostatnich latach. Z uwagi na liczbę ludności tego kraju (niecałe 5,5 miliona osób) zaistniała, zdaniem autorów, stosunkowo szeroka baza i ruch sztuk walki zrzesza wielu zwolenników i zawodników. Jest to niewątpliwie aspekt pozytywny.

Trzeba jednak jednoznacznie stwierdzić, że większości założycieli klubów i szkół sztuk walki chodziło przede wszystkim o efekt komercyjny, o własny zysk i zyskanie indywidualnej popularności. Fundamenty sztuk i sportów walki, ich podłoże etyczne i duchowe, pozostają jakby na marginesie. Fakt ten należy traktować jako negatywne zjawisko w obecnej sytuacji sztuk i sportów walki na Słowacji.

BIBLIOGRAFIA

1. Cynarski W. J. (2000), *Sztuki walki budō w kulturze Zachodu*, Wyd. Naukowe WSP, Rzeszów.
2. Cynarski W. J., Litwiniuk A., Warchoń K., Buchhold M. (2002), *Uczestnictwo w dalekowschodnich sportach i sztukach walki w kilku wybranych krajach*, „Rocznik Naukowy ZWWF Biała Podlaska”, t. IX, s. 271–287.
3. Sieber L., Cynarski W. J. (2003), *Mistrzowie mistrzów z federacji WJJC* [w:] Cynarski W. J., Obodyński K. [red.], *Humanistyczna teoria sztuk i sportów walki – koncepcje i problemy*, Wyd. UR, Rzeszów, s. 59–65.
4. František Šebej (2000), *Karate Kata*, Wyd. TIMY, Bratislava.

INNE ŹRÓDŁA

- Wywiady z trenerami i działaczami dalekowschodnich sztuk i sportów walki ze Słowacji (Bratysława, Koszyce, Preszow)
- Internet

Organization of martial arts and combat sports in Slovakia

Key words: martial arts, Slovakia, organization, popularity

The authors applied the humanistic, qualitative methodology for description of organizational situation and state of institutionalization of the Far-Eastern martial arts and combat sports in Slovakia. They based their work on direct interviews with leaders of individual associations mainly.

The organizational structure of the most popular in this country martial arts (especially the judo, karate and aikido) was described in the article as well as the brief historical sketch relating to the development of the Far-Eastern martial arts and combat sports in Slovakia. In conclusion the authors emphasize both dissemination of martial arts, and their commercialization.